

Jakość kształcenia na Wydziale Prawa i Administracji UMK w Toruniu

R A P O R T

Monitoring Losów Absolwentów i stopień spełnienia oczekiwań 6 m-cy po studiach 2020-2021

Niniejszy raport, przygotowany na podstawie Zarządzenia nr 205 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 31 grudnia 2019 roku w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów studiów na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, stanowi syntetyczną analizę materiałów udostępnionych Wydziałowemu Koordynatorowi ds. Jakości Kształcenia w 2022 r.

Zbieranie danych miało miejsce w okresie od września 2021 r. do czerwca 2022 r. Struktura przedłożonego raportu uwarunkowana jest strukturą udostępnionych danych, przyporządkowano je odpowiednio kierunkom studiów prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji UMK.

I. Uwagi wprowadzające:

1. Ankiety objęły absolwentów następujących kierunków:

- **prawo** (studia jednolite stacjonarne, niestacjonarne)
- **administracja** (studia I i II stopnia stacjonarne oraz niestacjonarne)
- **doradztwo podatkowe** (studia II stopnia, stacjonarne)

2. Kwestią wyjściową analizy jest poziom zwrotności ankiet: średnia zwrotność 46,07%

- **ogółem dla kierunku prawo – 48,72% (w ubiegłym roku akademickim 43,79%);**
- **dla kierunku administracja – 41,55 % (w ubiegłym roku akademickim 40%);**
- **dla kierunku doradztwo podatkowe – 35,29% (w ubiegłym roku akademickim 40%). W przypadku tego kierunku uprawnionych do złożenia ankiety było zaledwie 17 osób, w całości ankiety uzupełniło zaledwie 4 absolwentów.**

Uwaga: Na podstawie istniejących danych porównawczych stwierdzić można nieznaczny wzrost odsetka responsywności ankiet wobec poprzednich badań wśród absolwentów kierunków prawo i administracja, spadek w przypadku doradztwa.

II. Aktywność na rynku pracy

ABSOLWENCI KIERUNKU PRAWO (STACJONARNE I NIESTACJONARNE)

1. **Aktywność zawodową** zadeklarowało 90,73% respondentów – absolwentów kierunku prawo, w tym 89,93% absolwentów studiów stacjonarnych i odpowiednio 100% studiów niestacjonarnych. Nieaktywni zawodowo stanowią 10,07% ankietowanych – absolwentów studiów stacjonarnych.

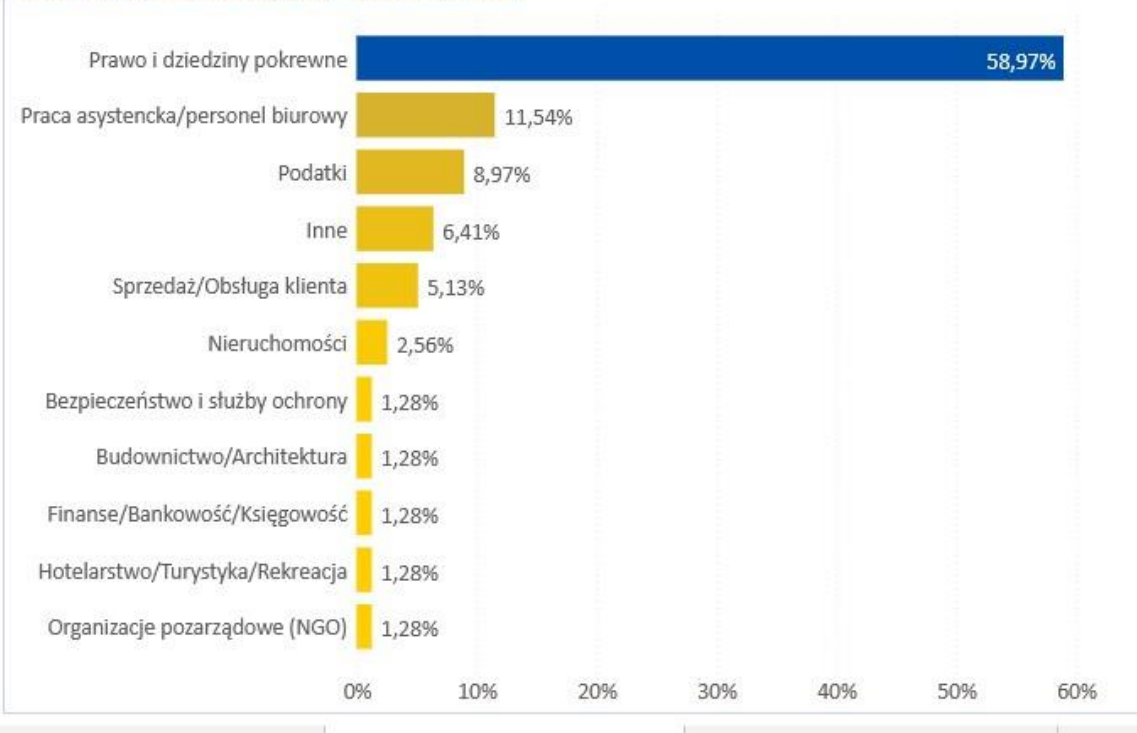
2. **Rodzaje aktywności/formy zatrudnienia** (wyniki nie sumują się do 100% ze względu na możliwość współistnienia różnych form aktywności/form zatrudnienia w tym samym czasie)

Absolwenci studiów stacjonarnych: 69,12% badanych wykonuje pracę zarobkową (z czego 57,45% na umowie o pracę, 38,30% na umowie cywilno-prawnej, 5,32% ma umowę stażową PUP); 40,44 % odbywa aplikację, 8,82% kształci się dalej, niemal 3% prowadzi działalność gospodarczą, zaś 3,68% określiło swoją aktywność jako pracę niezarobkową. 10,29% deklaruje brak aktywności.

Absolwenci studiów niestacjonarnych: 100% wykonuje pracę zarobkową (100% zadeklarowało posiadanie umowy o pracę, dodatkowo 8,33% - umowy cywilno-prawnej), 8,33% odbywa aplikację, 8,33% prowadzi działalność gospodarczą (odpowiednio po 1 odpowiedzi).

3. **Kategorie pracy, w których mieszczą się zajmowane stanowiska:**

Kategorie stanowisk pracy absolwentów

11% ankietowanych według deklaracji pracuje na stanowiskach kierowniczych.

4. 24,68% ankietowanych „całkowicie zgodziło się” z deklaracją „ogólnie rzecz biorąc jestem zadowolony z miejsca pracy”, 49,35% „zgodziło się”, co stanowi wzrost wobec zeszłorocznych ocen. 14,29% nie ma jasnego zdania („ani tak, ani nie”), 7,79% nie zgadza się z tezą o zadowoleniu z pracy, 3,9% całkowicie się nie zgadza. Niemal 12% absolwentów deklaruje zatem niezadowolenie z miejsca pracy.

5. Absolwenci wskazywali także kategorie pracy/ stanowisko/najważniejszy obowiązek, a także **obszary wykorzystywanej wiedzy i umiejętności oraz przydatne przedmioty**. Dominują wśród wskazanych obszary dogmatyczne (prawo handlowe, podatkowe, cywilne, cywilne procesowe, gospodarcze, administracyjne, postępowanie administracyjne, rodzinne i spadkowe, stosunkowo rzadziej w tym roku prawo karne). Wskazania obejmują całe spektrum – od wykorzystania „wszystkich przedmiotów” po uznanie, że „żaden przedmiot się nie przydał, wszystkiego musiał* m nauczyć się sam* ”. Wskazano także ogólnie umiejętności posługiwania się prawem, język angielski. Wśród zaleceń („o co poszerzyć program studiów”) konsekwentnie pojawiają się zalecenia o większy wymiar praktyki (pisanie pism procesowych, umów, przeprowadzanie *researchu* prawnego, praktyki funkcjonowania organów, „praca z aktami, rozwiązywanie problemów”, analiza orzeczeń – więcej „żywego prawa” czy też ogólnie „więcej ćwiczeń”) i wprowadzenia zajęć z bardziej wyspecjalizowanych dziedzin (prawo

autorskie, konsumenckie), ale także wezwania do ujęcia w programie zajęć dotyczących komunikacji i psychologii, technik negocjacji, pracy z klientem/petentem, radzenia sobie ze stresem. Pojawiło się postulat większej liczby zajęć w języku angielskim.

6. W ocenie wykorzystywanego języka w miejscu zatrudnienia ponad 13% zadeklarowało, że wymagany od nich **poziom znajomości języka angielskiego** to poziom B1, nieco powyżej 40% wskazało B2, C1 – 33,33% i C2 – 13,33%. 53,33% respondentów uznaje, że studia umożliwiły im uzyskanie kompetencji językowych na odpowiednim poziomie, 20%- na poziomie niższym niż wymagany. To wyższe wyniki niż w zeszłorocznym badaniu.

7. Absolwenci prawa wskazali jako swych **pracodawców** w szczególności kancelarie adwokackie i kancelarie/spółki radców prawnych, kancelarie notarialne, sądy okręgowe i rejonowe, organy samorządowe i administracji centralnej oraz terenowej, pojedyncze wskazania dotyczą ZUS, Wojska Polskiego i Policji Polskiej, spółek skarbu państwa, korporacji. Absolwenci znaleźli zatrudnienie w **województwie** kujawsko-pomorskim (28%), ponadto w mazowieckim (8%), pomorskim (8%) i wielkopolskim (5%).

ABSOLWENCI KIERUNKU ADMINISTRACJA (I i II stopnia/ stacjonarne i niestacjonarne)

1. **Aktywność zawodową** deklaruje: 100% absolwentów I stopnia studiów stacjonarnych oraz 100% studiów niestacjonarnych; 87% absolwentów studiów stacjonarnych II stopnia oraz niemal 94% niestacjonarnych II stopnia.

2. Rodzaje aktywności / forma zatrudnienia

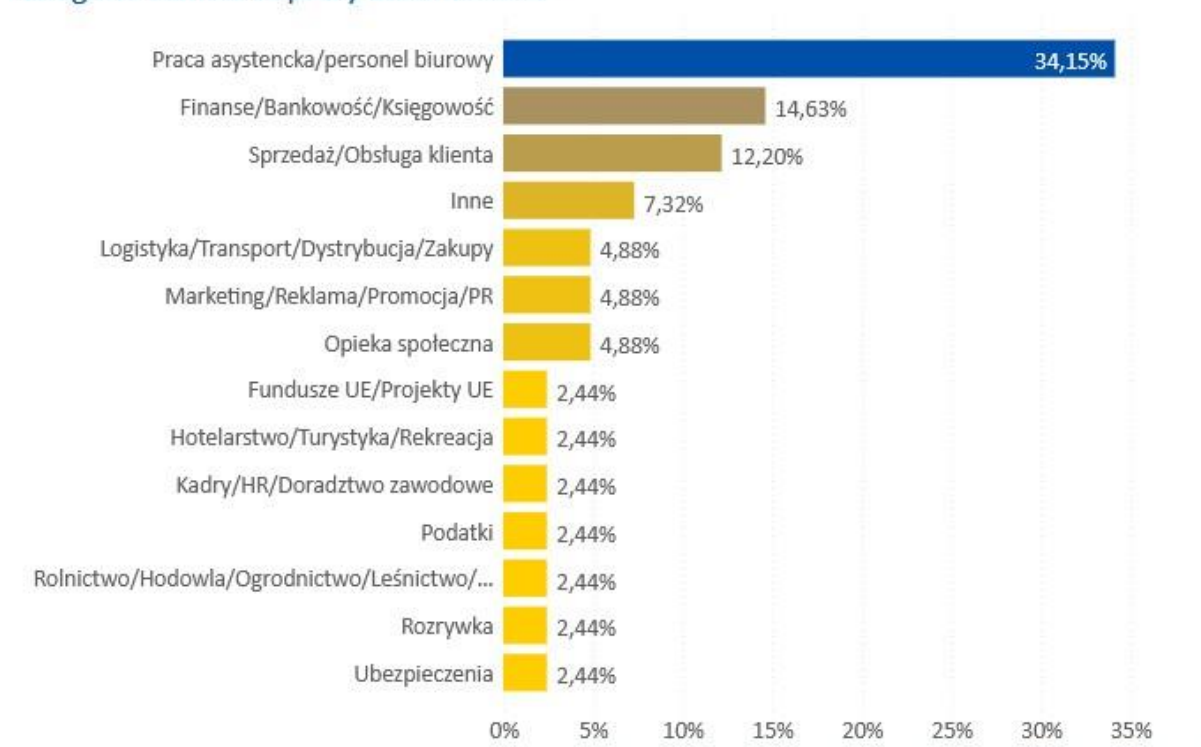
Dla absolwentów administracji I stopnia studiów stacjonarnych podstawowym rodzajem aktywności jest kształcenie – 80%, pracę zarobkową wykonuje 53,33%, niezarobkową 13,33%, działalność gospodarczą prowadzi 6,67% (1 osoba). Podstawowa forma aktywności zawodowej to umowa o pracę (50%) cywilno-prawna – 37,5%, 12,5% to umowa stażowa PUP (1 osoba; wyższy odsetek niż w badaniu zeszłorocznym dysponuje umową o pracę). Dla I stopnia studiów niestacjonarnych praca zarobkowa pozostaje formą aktywności dla niemal 80% absolwentów, 40% zadeklarowało dalsze kształcenie (odpowiedzi nie sumują się do 100%). 100% ankietowanych (4 osoby) zadeklarowało aktywność na

podstawie umowy o pracę. Dla absolwentów II stopnia studiów stacjonarnych podstawową formą jest umowa o pracę (84,21%), 10,53% zadeklarowało umowę stażową PUP, 5,26% (1 osoba) umowę cywilno-prawną. umowę cywilno-prawną zadeklarowało nieco ponad 23%. Ponad 82% tej grupy absolwentów wskazuje aktywność w postaci pracy zarobkowej, 13% - brak aktywności, zaś nieco ponad 4% dalej się kształci. Z kolei absolwenci II stopnia studiów niestacjonarnych wskazują w ponad 93% wykonywanie pracy zarobkowej (uzupełniając to wskazaniem o posiadaniu umowy o pracę w przypadku 100% udzielonych w tym miejscu odpowiedzi), 1 osoba deklaruje brak aktywności.

3. Kategorie stanowisk pracy

Poniżej wskazano sektory aktywności zawodowej absolwentów administracji:

Kategorie stanowisk pracy absolwentów

19,5% ankieterowanych absolwentów administracji pracuje na kierowniczych stanowiskach.

4. Wśród absolwentów studiów administracyjnych z **tezą o zadowoleniu z pracy** całkowicie zgodziło się 9,76%, niemal 61% zgodziło się, nie zgodziło się - 9,76%, całkowicie nie zgodziło się – 9,76%. 12% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

5. **Jako obszary wykorzystywanej wiedzy** respondenci wskazywali prawo administracyjne materialne, procesowe, egzekucyjne, prawo pracy, prawo cywilne, prawo karno-skarbowe, karne, wykroczeń, ubezpieczenia społeczne czy ogólniej „prawo związane z pracą socjalną”, prawo unijne, „archiwistykę” (techniki biurowe?), język obcy. Wśród postulatów („o co poszerzyć program studiów”) powtarzają się głosy wzywające do ujęcia większej ilości zajęć praktycznych (pisanie pism, „laboratoriów praktycznych”, obsługi systemów teleinformatycznych), z zakresu umiejętności komunikacji, debatowania, mediacji, „kompetencji miękkich”.

6. W odniesieniu do kwestii związanych z **wymaganym poziomem języka angielskiego**: 2 respondenci - absolwenci administracji (67%) uznali, że studia umożliwiły im nabycie kompetencji językowych na odpowiednim poziomie, 33% (w tym pytaniu była to tylko 1 osoba) – że na niższym niż wymagany. Poziom wykorzystywanego języka ułożył się równomiernie po 33% w odpowiedziach: B1, B2, C1.

7. **Pracodawcy** wskazani przez absolwentów administracji to urzędy jednostek samorządu terytorialnego (w kilku przypadkach gminne ośrodki pomocy społecznej), kancelarie (adwokacka i podatkowa), banki, firmy o różnym profilu działalności (handlowe, telekomunikacyjne, medyczne, rozrywkowe), fundacje. 56% absolwentów (34 osoby) zatrudnionych jest w województwie kujawsko-pomorskim, pojedyncze w województwach ościennych.

Doradztwo podatkowe (II stopnia, studia stacjonarne)

1. **Aktywność na rynku pracy i forma zatrudnienia (2)**: Aktywność na rynku pracy i zarazem pracę zarobkową zadeklarowało 66,67% ankietowanych (4 respondentów), 33,33% (2 osoby) - brak takowej. 100% zatrudnionych dysponowało umową o pracę.

3. Kategorie stanowisk pracy

2 osoby zadeklarowały, że ich kategorią stanowisk są podatki, 1 osoba – „Finanse/Bankowość/Księgowość”. Jedna osoba pracuje na stanowisku kierowniczym

4. **Zadowolenie z pracy.** 100% zgodziło się ze stwierdzeniem „ogólnie rzecz biorąc jestem zadowolony z miejsca pracy”.

5. **Obszary wykorzystywanej wiedzy** wskazywane przez respondentów umiejętność stosowania przepisów, logicznego myślenia, prawo podatkowe. Jako przydatne przedmioty wskazano rachunkowość i podatek od towarów i usług. Program studiów należy według respondentów poszerzyć o praktykę, „praktyczne przykłady” – więcej niż „teorii z ustaw”.

6. Na pytania dotyczące kompetencji językowych odpowiedziała tylko jedna osoba, wskazując, że studia umożliwiły jej nabycie kompetencji językowych, choć na poziomie niższym niż wymagany. Poziom wykorzystywanego języka oceniła na B1.

7. Absolwenci studiów na kierunku doradztwo jako **pracodawców** wskazali firmy (konsultingowe, firmę medyczną). Zatrudnieni są w 2 przypadkach w województwie mazowieckim, po 1 – w kujawsko-pomorskim i pomorskim.

III. Pomiar spełnienia oczekiwań na wyjściu

1. ABSOLWENCI KIERUNKU PRAWO

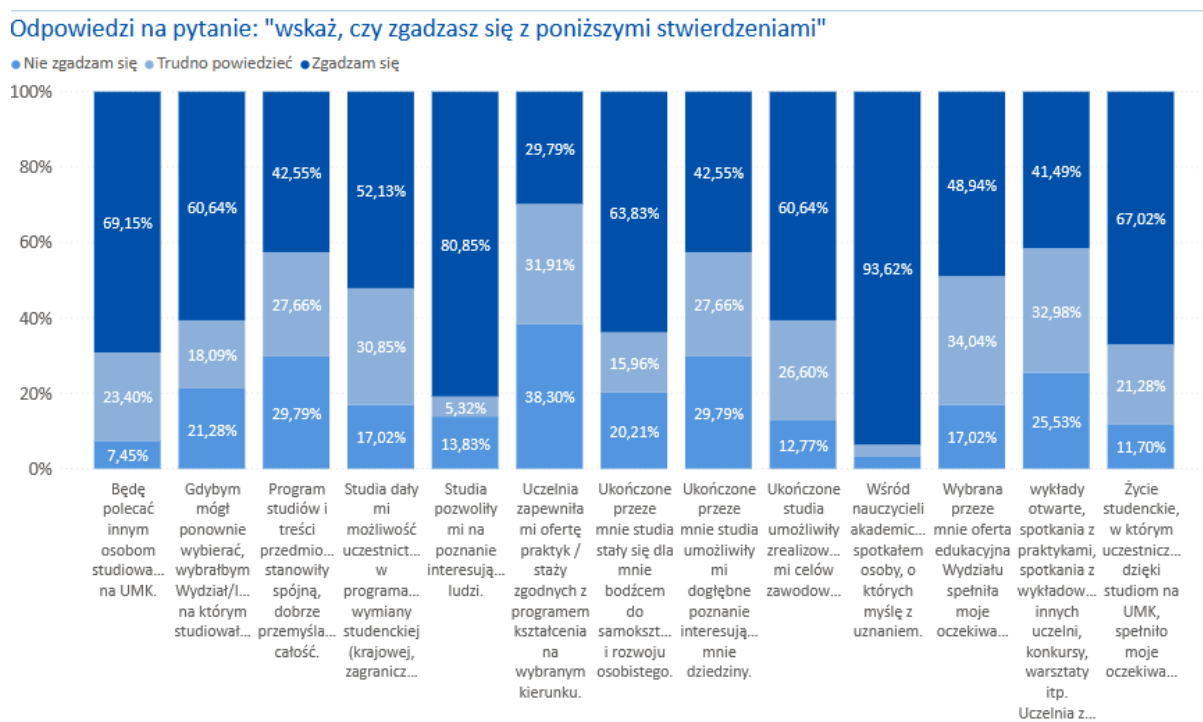
1.1. 70,21% absolwentów prawa wybrałoby ponownie kierunek studiów, 30% odpowiedziało negatywnie.

1.2. Badanie objęło także odpowiedzi na pytanie, czy zgadzasz się z następującymi twierdzeniami:

- **Będę polecać innym osobom studiowanie na UMK**
- **Gdybym mógł ponownie wybierać, wybrałbym Wydział/Instytut, na którym studiowałem**
- **Program studiów i treści przedmiotów stanowiły spójną, dobrze przemyślaną całość**
- **Studia dały mi możliwość uczestnictwa w programach wymiany studenckiej (krajowej/zagranicznej)**
- **Studia pozwoliły mi na poznanie interesujących ludzi**

- Uczelnia zapewniła mi ofertę praktyk/staży zgodnych z programem kształcenia na wybranym kierunku
- Ukończone przeze mnie studia stały się dla mnie bodźcem do samokształcenia i rozwoju osobistego
- Ukończone przeze mnie studia umożliwiły mi dogłębne poznanie interesującej mnie dziedziny
- Ukończone studia umożliwiły mi zrealizowanie celów zawodowych
- Wśród nauczycieli akademickich spotkałem osoby, o których myślę z uznaniem
- Wybrana przeze mnie oferta edukacyjna Wydziału spełniła moje oczekiwania
- Uczelnia umożliwiła mi bogatą ofertę zajęć dodatkowych (wykłady otwarte, spotkania z praktykami, spotkania z wykładowcami innych uczelni, konkursy, warsztaty itp.)
- Życie studenckie, w którym uczestniczyłem dzięki studiom na UMK, spełniło moje oczekiwania

Wyniki ankiety wśród absolwentów prawa odzwierciedlono w poniższym wykresie:

Nadal, podobnie jak w przypadku zeszłorocznego badania, zwracają uwagę pozytywne wyniki w kategorii „wśród nauczycieli spotkałem osoby, o których myślę z uznaniem” (ponad 93%), „poznałem ciekawych ludzi” (niemal 81%). Najniższe oceny ponownie uzyskała kategoria oferty staży i praktyk (niespełna 30%, podobnie jak w zeszłym roku u studentów studiów stacjonarnych). Inne stosunkowo niskie oceny dotyczą kompozycji programu studiów, stopnia poznania dziedziny, wreszcie wykładów otwartych/spotkań z praktykami i wykładowcami innych uczelni.

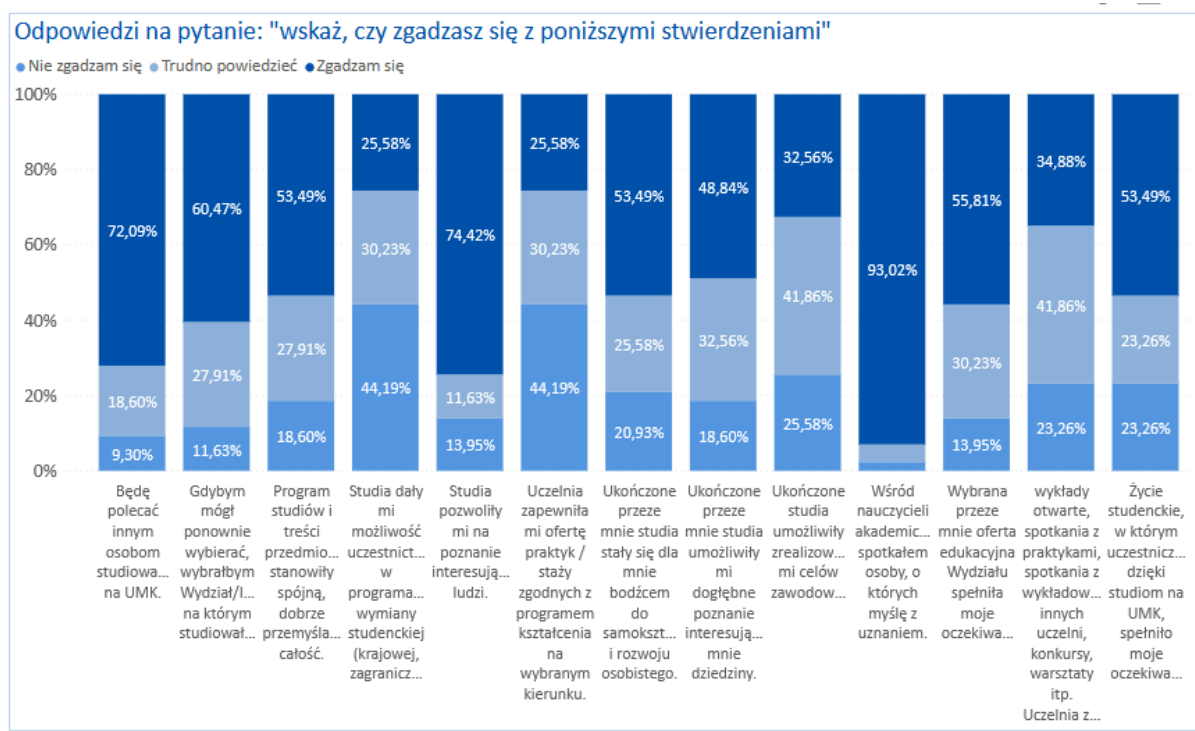
1.3. W kategorii „średni przyrost kompetencji” średnia wartość zadeklarowana przez studentów prawa wyniosła 53,15%, nieco niżej niż średnia dla UMK (53,34%). Za ewoluujące elementy w „średnim przyroście kompetencji” absolwenci prawa uznali w najwyższym stopniu odpowiednio umiejętność samokształcenia – 65,92%, umiejętność czytania ze zrozumieniem – 62,47%, umiejętność organizacji własnej pracy – 61,23%, umiejętność wyciągania wniosków – 59,22%, krytycznego myślenia – 58,40%. Prawie 57% doceniło umiejętności praktyczne zgodne w wybranym kierunku studiów, 56% - umiejętność pisania tekstów, niemal 55% - umiejętność postępowania zgodnie z zasadami etyki (wzrost o 4%). Najniżej oceniono przyrost kompetencji w zakresie umiejętności publicznego przemawiania (32%) i umiejętności pracy w grupie (prawie 40%).

1.4. Absolwenci wskazywali wreszcie w badaniu **główne słabości i atuty wydziału**, na którym studiowali. Wśród tych pierwszych notorycznie powtarza się uwaga o braku zajęć praktycznych, braku „praktycznego wykorzystania wiedzy”, „nacisku na szlifowanie umiejętności praktycznych”; uznano, że program zawiera zbyt wiele zajęć „pobocznych” (przy czym jak w przypadku zeszłorocznego badania pojawiają się głosy za usunięciem np. etyki i inne za jej poszerzeniem, nie tylko etyki zawodowej). Postulowano poszerzenie możliwości odbycia praktyk i zdawania ustnych egzaminów. W kilku wypowiedziach uznano, że wymagania stawiane studentom były zbyt niskie. Krytykowano ponadto organizację i „logistykę zajęć”, a także warunki lokalowe, wskazywano przy tym na potrzebę remontu oraz brak przestrzeni na otwartym powietrzu. Szczególną uwagę należy przyłożyć do głosów krytycznych dotyczących postawy pracowników – wykładowców. Skrytykowano m.in. „nieuczciwe praktyki” w zaliczeniach i brak zaangażowania wykładowców, którzy traktują dydaktykę jako „karę”. Pojawiły się także głosy zarzucające władzom dziekańskim stronnictwo. Wśród **atutów** respondenci wskazali bogatą ofertę przedmiotów/ dużą różnorodność przedmiotów (w tym historycznych), dobrą i wysoko wykwalifikowaną kadrę: w kilku przypadkach z kwantyfikatorami: „co do zasady”, „w większości”, „w większej części”, jest to jednak absolutnie dominujący pozytyw, a nawet superlatyw. Doceniono zaangażowanie młodszych wykładowców, przyjazną atmosferę, możliwość poznania nowych ludzi. Pozytywnie oceniono przestrzeń w budynku i organizację zajęć w jednym miejscu, bar, „wygodne fotele w wypoczywalni”, a także ogólnie Toruń i tutejsze możliwości mieszkaniowe w Toruniu. W kilku przypadkach uznano, że brak takiego atutu.

2. ABSOLWENCI KIERUNKU ADMINISTRACJA

2.1. Absolwenci studiów na kierunku administracja w 58,14% (w badaniu zeszłorocznym 67,6%) wybraliby ten sam kierunek studiów, negatywnie odpowiedziało 41,86% (poprzednio 32%). Zauważalny jest zatem spadek zadowolenia z wybranego kierunku studiów.

2.2. Oceny związane z twierdzeniami wskazanymi w 2.2. tej części raportu zilustrowane są poniższym wykresem:

Najwyżej oceniona kategoria dotyczy „spotkania wśród nauczycieli osób, o których myślę z uznaniem” oraz „spotkania interesujących ludzi”. Najniżej respondenci ocenili możliwości udziału w programach wymiany akademickiej oraz zapewnienia praktyk zgodnych z programem kształcenia.

2.3. W kategorii „średni przyrost kompetencji” średnia wartość zadeklarowana przez studentów administracji 57,80%, wyżej niż średnia dla UMK wynosząca 53,34%. W badaniu **średniego przyrostu kompetencji** głosy absolwentów administracji rozłożyły się od wartości 71,6% (umiejętność organizacji własnej pracy) po najniżej oceniony – 47,21% - wzrost kompetencji w zakresie umiejętności publicznego przemawiania (układ identyczny jak w poprzednim badaniu). Wysoko oceniono przyrost kompetencji w zakresie umiejętności samokształcenia (68,60%), wyciągania wniosków (63,5%),

postępowania zgodnie z zasadami etyki (63,26%), czytania ze zrozumieniem (61,74%), pisania tekstów (60,91%). Stosunkowo niski przyrost odnotowano w kategorii umiejętności podejmowania dyskusji/polemiki – 43,95%.

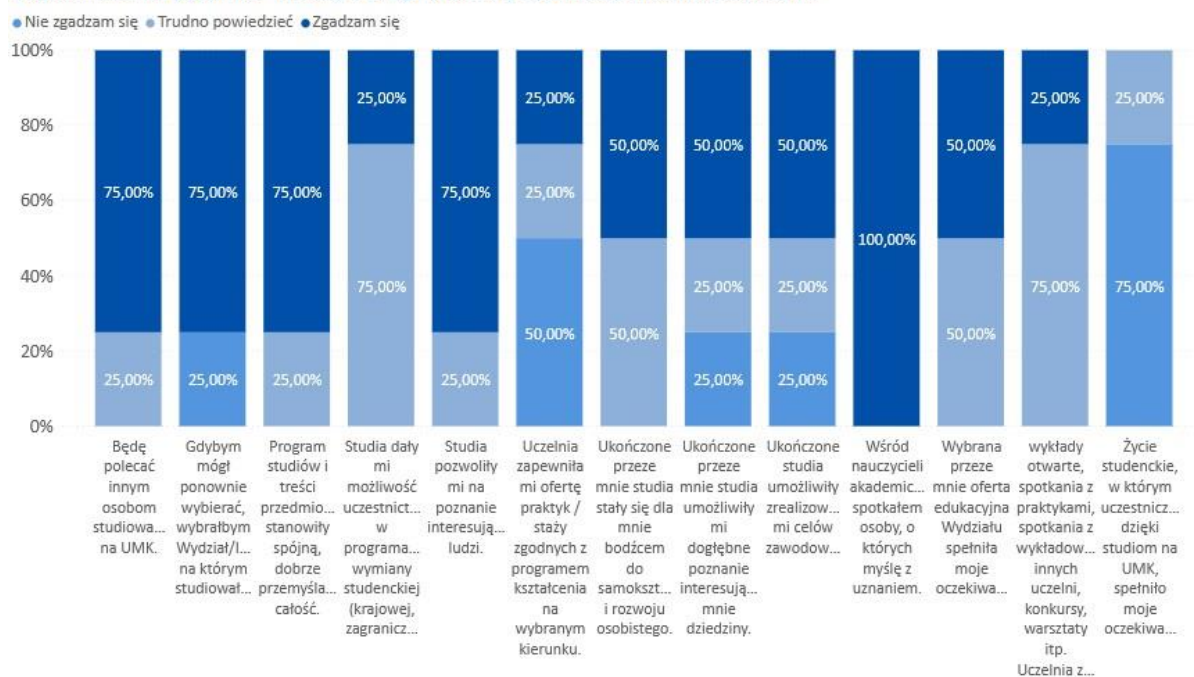
2.4. Także absolwenci kierunku administracja zidentyfikowali **główne słabości i atuty wydziału**. Wśród **słabości** respondenci dość powszechnie wymieniali - podobnie jak w przypadku absolwentów prawa - „brak praktyki”, zbyt mało zajęć praktycznych, zbyt ogólne zajęcia. Odnotowano zbyt małą liczbę zajęć ogółem. Skrytykowano organizację pracy studiów zaocznych. Pojawiły się krytyczne głosy dotyczące przepływu informacji, pracy dziekanatu i preferowania na wydziale studentów prawa. Za **atuty** uznano kadre (wielokrotnie wskazywany atut), wysoki poziom kształcenia, bibliotekę, „dostępność”, prestiż związany z ukończeniem tego właśnie wydziału. Pojawił się głos doceniający współpracę z dziekanatem i szybko dostarczany plan.

3. ABSOLWENCI KIERUNKU DORADZTWO PODATKOWE

3.1. Należy przypomnieć, że w przypadku tego kierunku całe ankiety wypełniło **zaledwie 4 absolwentów** (6 – częściowo), na 17 uprawnionych. 2 z nich wybrałoby ponownie kierunek, 2 nie (odpowiednio po 50%)

3.2. Wykres ilustruje odpowiedzi na pytania wskazane w punkcie 2.2.

Odpowiedzi na pytanie: "wskaż, czy zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami"

4.3. W badaniu **średniego przyrostu kompetencji** po studiach ankietowani wyżej niż pozostałe kompetencje ocenili wzrost w zakresie umiejętności pisania tekstów (60%) i umiejętności pracy w grupie. Średnio oceniono wzrost kompetencji w zakresie wyciągania wniosków, czytania ze zrozumieniem, postępowania zgodnie z zasadami etyki, publicznego przemawiania, samokształcenia, krytycznego myślenia. Najniżej oceniono wzrost kompetencji w zakresie umiejętności podejmowania dyskusji i organizacji własnej pracy. Są to odmienne wyniki niż w poprzednim badaniu, jednak z uwagi na nikłą liczbę odpowiedzi nie jest uzasadnione formułowanie porównań.

4.4. Głównych **słabości** Wydziału absolwenci doradztwa upatrywali w słabym programie praktyk oraz utrudnionym dostępie do biblioteki w czasie zajęć zdalnych, a także zbyt małej liczby aktualnych pozycji z prawa podatkowego. Do **atutów** należą: wykładowcy (doceniono ich adaptację do zajęć zdalnych), życzliwość pracowniczek dziekanatu, opinia o wydziale.

V. Uwagi podsumowujące i rekomendacje

1. Zwrotność ankiet.

W obecnym badaniu responsywność ankietowania absolwentów kierunków prawo i administracja Wydziału Prawa i Administracji nieznacznie wzrosła, spadła dla kierunku doradztwo. W ocenie Koordynatora nie wszyscy pracownicy wydziału podejmują wysiłek promowania uczestnictwa w ankietach wśród swoich studentów. Zgodnie z uchwałami Wydziałowej Rady ds. jakości Kształcenia, wszyscy kierownicy katedr mają obowiązek przypominać pracownikom o zachęceniu studentów do wypełnienia ankiet dydaktycznych, w podobny sposób warto zobowiązać promotorów w odniesieniu do ankiet kierowanych do absolwentów – są oni ostatnimi pracownikami dydaktycznymi, z którymi studenci mają kontakt przed finalizacją studiów.

Należy rozważyć dodatkowe formy popularyzacji procesów jakościowych dla doradztwa podatkowego. Pewne formy kierowane są wyłącznie do studentów I roku (informacje podczas spotkań immatrykulacyjnych, zajęcia z technologii informacyjnej) i omijają studentów II stopnia. Koordynator powinien organizować dla nich odrębne spotkanie informacyjne.

2. Aktywność zawodowa absolwentów i jej profil.

Absolwenci kierunków realizowanych na Wydziale Prawa i Administracji deklarują wysoką aktywność zawodową. Jest to aktywność w dużym stopniu powiązana z kierunkiem ukończonych studiów. Profil zatrudnienia absolwentów prawa jest satysfakcjonujący – miejscem tegorocznego zatrudnienia absolwentów prawa były w szczególności kancelarie: adwokackie, radcowskie, notarialne, podatkowe, w następnej kolejności aparat pomocniczy administracji publicznej, urzędy centralne, firmy ubezpieczeniowe. Dla absolwentów administracji głównym pracodawcą okazały się organy samorządowe, administracji rządowej i prywatne podmioty. Także absolwenci kierunku doradztwo podatkowe pracują w obszarach swego uniwersyteckiego wykształcenia: podatkach i finansach (tegoroczne badanie z uwagi na niską responsywność jest jednak obarczone wadą). Absolwenci zostali zatrudnieni w szczególności w województwie kujawsko-pomorskim, stosunkowo rzadziej w województwach ościennych. Wydział dostarcza zatem kadr na poziomie regionalnym, jest to utrzymująca się tendencja. Absolwenci deklarują stosunkowo wysoki poziom zadowolenia z wykonywanej pracy.

Absolwenci wskazują jako kluczowe obszary wykorzystywanej wiedzy przede wszystkim tzw. dogmatyki prawnicze, choć odnotować należy także wskazania na przedmioty uzupełniające. O ile w zeszłorocznym badaniu absolwenci rzadko uznali za wysoki wzrost swych kompetencji w zakresie wiedzy o zachowaniach etycznych, o tyle w tym roku średnia wzrostu kompetencji w tym obszarze jest satysfakcjonująca i pojawia się także w odrębnie formułowanych opiniach.

Podobnie jak w poprzednich latach, także w raporcie z 2022 r. powtarzają się – regularnie w różnych obszarach badania i licznie - **negatywne opinie na temat zbyt małej ilości zajęć o praktycznym wydźwięku w stosunku do zajęć teoretycznych**. Wyraźniejszym niż w poprzednim badaniu postulatem jest **wprowadzenie do programu studiów przedmiotów kształtujących kompetencje miękkie** – umiejętność mediacji, negocjacji, pracy z wymagającym klientem, komunikacji. Jednocześnie należy odnotować, że jeszcze żaden rocznik nie przeszedł pełnego programu studiów prawniczych po jego reformie.

3. **Pomiar spełnienia oczekiwań.** 70% absolwentów kierunku prawo, 58% kierunku administracja i 50% kierunku doradztwo podatkowe oceniło, że wybrałoby te kierunki ponownie. Są to zauważalnie niższe wyniki niż w poprzednim badaniu dla prawa i administracji, wyniki ankiet absolwentów doradztwa są mniej miarodajne z uwagi na niską responsywność.

W badaniu **stopnia oczekiwań** (poszczególne komponenty patrz cz. III raportu punkt 2.2.) najwyżej ocenioną przez absolwentów wszystkich trzech kierunków opcją było spotkanie wśród nauczycieli akademickich osób, o których absolwenci myślą z uznaniem. Powszechnie wyrażono zadowolenie z możliwości spotkania ciekawych ludzi, możliwości samokształcenia, możliwości polecenia innym studiów na wydziale, możliwości samorozwoju, samokształcenia. Z kolei do najslabiej ocenionych komponentów należą oceny możliwości skorzystania z wymiany studenckiej, staży/ praktyk, opcje odnoszące się do zadowolenia z programu studiów, oferty wykładów otwartych/gościennych.

W badaniu **średniego przyrostu kompetencji** utrzymały się niskie wyniki związane z kompetencjami opartymi na formach interaktywnych – absolwenci prawa i administracji ocenili, że w mniejszym stopniu wzrosły ich kompetencje nawiązywania dyskusji i umiejętność przemawiania publicznie. Formy takie, jak się wydaje, w szerszym stopniu funkcjonują na zajęciach na kierunku doradztwo i absolwenci tego kierunku wyżej ocenili przyrost kompetencji w tym obszarze (drugi wynik w pytaniu). Należy ponownie zwrócić się do osób prowadzących ćwiczenia i formy konwersatoryjne zajęć, zachęcając do organizowania w szerszym zakresie pracy w grupach i rozwijania form wymagających publicznego zabierania głosu przez studentów. Brak możliwości rozwijania takich kompetencji jest identyfikowany regularnie w badaniach.

Atuty i słabości wydziału. Konsekwentnie powtórzyła się krytyka proporcji zajęć uznawanych przez studentów za „praktyczne” i „teoretyczne”.

Należy zaznaczyć, że część uwag krytycznych neutralizuje się wzajemnie – obok krytycznych uwag na temat kadry czy pracy dziekanatu (w tym przypadku pojedynczych) odnotowano uwagi pochwalne. Co więcej – jakość kadry pozostaje atutem mocno wyeksponowanym przez absolwentów wszystkich kierunków. Oczywiście uwag krytycznych wyartykułowanych w badaniu nie wolno zmarginalizować i będą one uważnie weryfikowane na podstawie wyników oceny zajęć dydaktycznych.

Także uwagi dotyczące budynku znoszą się – obok postulatu remontu wyrażono głosy zadowolenia z powodu przestronności budynku, miejsc odpoczynku, odbywania zajęć w jednym miejscu. Zniknęły uwagi krytyczne dotyczące baru (pojedynczy głos odnosił się do poprzedniego najemcy). Należy się jednak spodziewać, że uwagi dotyczące infrastruktury tego typu powrócą w związku z brakiem rozstrzygnięcia konkursu na najem punktu gastronomicznego w roku akademickim 2022/2023.

Wydziałowy Koordynator
ds. Jakości Kształcenia

Dr hab. Anna Tarnowska, prof. UMK